



## Anne a de tellas verdes ou Madame Bovary invertida

Miguel Vázquez Freire

vfreiremiguel@gmail.com

REVISTAGALEGA  
DE EDUCACIÓN

ISSN: 1132-8932

Páx. 88-90

### A EXPERIENCIA DA ORFANDADE

Sushi Books, o selo de Rinoceronte especializado en literatura para a infancia, vén de publicar *Anne, a de Tellas Verdes*, clásico da escritora canadiana Lucy Maud Montgomery, en tradución coidada, como é marca da casa, de Moisés Barcia. A novela orixinal foi publicada en 1908 e foi un éxito inmediato en Canadá, pronto tamén nos Estados Unidos, o que animou á autora e aos seus editores a prolongar as aventuras da rapaza protagonista noutros sete volumes, o último aparecido en 1939. Ao longo deses libros Anne, que no primeiro (único que conta con versión galega polo momento) ten 11 anos nas primeiras liñas e 16 cumpridos cando pechamos o libro, seguirá medrando ata se facer adulta, casar e ter seis fillos, que son os auténticos protagonistas de dous dos títulos (*Rainbow Valley* e *Rilla of Ingleside*).

Sen dúbida o gran achado desta obra é a creación da rapaza Anne, en boa parte proxección autobiográfica da propia autora. Como Anne, Lucy M. Montgomery quedou orfa sendo aínda un bebé e foi educada polos seus avós paternos. A diferenza é que Anna é orfa de pai e nai mentres que o pai da escritora deixouna ao coidado dos seus propios pais para el procurar fortuna no despoboado oeste de Canadá, onde

casará de novo. *Anne, a de Tellas Verdes* traduce literariamente con gran acerto a dramática experiencia de sentirse, non só privada do amor materno e paterno, senón de non ser querida por ninguén, sen dúbida un dos temores máis fondos que axexa na psicoloxía infantil e que, por certo, está presente dun xeito simbólico en moitos dos contos tradicionais (os nenos extraviados ou mesmo abandonados nun bosque, ou forzados a abandonar a propia casa).

En *Anne...* este temor está representado dun modo estritamente realista. Pero, nun novo acerto, a autora escapa dun tratamento melodramático ao xeito dickensiano, ao que a súa propia experiencia podería tela conducido, pois os seus avós non parece que lle dispensasen moito cariño, aplicándolle unha disciplina educativa de extremo rigor. No canto disto, opta por sublimar na escrita as súas dolorosas carencias, primeiro construíndo unha improbable, ao límite do inverosímil, *Anne Shirley*, capaz de sobrepoñerse ás máis dramáticas circunstancias mediante o recurso dunha poderosa imaxinación e un optimismo vital a proba das maiores calamidades; e logo, convertendo os dous irmáns solteiróns que adoptan a *Anne*, *Matthew* e *Marilla*, na contrafigura dos ríspetos avós que ela tivo que sufrir. Non está ausente en *Marilla* a severidade educativa propia dunha sociedade conservadora e puritana, e de feito outro dos grandes achados da obra é a delicada dialéctica entre a esixente e pragmática *Marilla*, que acolle de mala gana a rapaza, e a verborreica e soñadora *Anne* ("unha nena tan babcaba e cabeza de vento coma ti", dille *Marilla* a *Anne*), batalla na que finalmente a primeira acabará rendendo as armas, co total beneplácito do lector, porque certamente unha "cosa é segura: a casa na que ela estea nunca será aburrida". Pero nesa

batalla incruenta tamén *Anne* cederá, aprendendo a refrear a súa desenfreada imaxinación, reprimir os seus arrinques de mal xenio e aceptar a responsabilidade que imponen as tarefas cotiás. Porque finalmente esta novela é unha variante de *Bildungsroman* que nos propón o retrato da educación dunha adolescente a comezos do século XX.

### A EDUCACIÓN DUNHA ADOLESCENTE

Saliento o de "unha adolescente" porque o xénero xoga un papel esencial. Non é por acaso que *Mathews* e *Marilla* quixeran adoptar unha nena e non un neno, co obxecto de que axude a aquel nas duras actividades de coidado do gando e os labores do campo. Non o é que, unha vez producido o erro e aceptada a rapaza malia todo, *Marilla* deixe claro ao seu irmán que a educación da rapaza é cousa exclusiva súa e que nesa educación xoguen un papel esencial os traballos "femininos" da casa e nada os "masculinos", porque esta separación é incontestable. Aínda que a novela está escrita en terceira persoa, o punto de vista da protagonista domina do principio ao final, non hai un só episodio dos narrados en toda a novela no que ela non estea presente e guíe as observacións do lector. É logo un *Bildungsroman* feminino, unha especie, permítaseme a esaxeración, de *Madame Bovary* invertida. Se na novela de *Flaubert* acompañamos a "educación" literaria dunha muller da burguesía provinciana francesa, cuxas lecturas de amores románticos acababan facéndolle inaceptable o seu monótono e aburrido matrimonio, en *Anne...* acompañamos unha rapaza no proceso de aceptación dun mundo que se afasta das deformacións idealizadas da ecléctica literatura que devora. Ou, por facer unha analogía máis axustada (non en van o propio *Mark Twain* loou a obra

de *M. T. Montgomery*, cualificando á súa *Anne* da "máis querida e encantadora" nena de ficción desde a *Alicia de Carroll*), un *Tom Sawyer* feminino.

Da man desta última analogía permítaseme pasar da análise literaria a unha tímida socioloxía da lectura. Eu, lector neno d'*As aventuras de Tom Sawyer*, non lin estas aventuras de *Anne*, que xa daquela tiñan tradución ao castelán. Na miña nenez e primeira adolescencia había unha nidia distinción entre novelas para rapaces e para rapazas. Os primeiros liamos *A illa do tesouro*, as segundas *Mulleriñas*. Paréceme que é acertado situar *Anne...* na mesma categoría de novelas iniciáticas para rapazas que ten, como exemplo paradigmático, a obra de *Louisa May Alcott*. Daquela, a pregunta que xorde é: como cabe agardar que sexa a lectura destes textos hoxe? Non se corre o risco de que contribúan a reproducir os vellos estereotipos sexistas que condicionaron o momento en que foron creados? Non corremos o risco, sobre todo, de alimentar a dicotomía entre novelas para rapaces e novelas para rapazas?

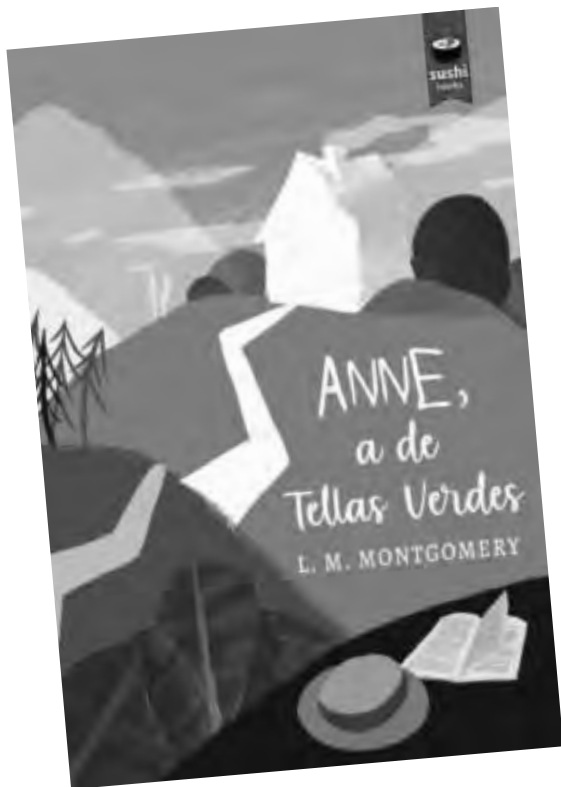
A resposta non é doada. Non hai dúbida de que a predominancia do punto de vista feminino favorece a proxección do lectorado dese sexo. En *Anne...* as rapazas, mesmo as rapazas de hoxe, van atopar un espeillo onde ver reflectido moitos aspectos da súa propia evolución da nenez á adolescencia. Por poñer un exemplo, os cambios nas relacións cos rapaces, desde a inicial indiferenza ata a aparición inesperada do primeiro amor, non creo que teñan cambiado gran cousa para alén dos contextos sociais específicos nos que ese cambio se produce. Mais coido que no ideal de educación non sexista que se defende desde a escola de hoxe, unha estratexia intelixente pode ser convidar a que

tamén os rapaces se asomen a este espello. A ruptura da dicotomía ben pode conseguirse gañando lectoras de *Tom Sawyer* e lectores de *Anne*.

Por outra banda, non cabe agardar un feminismo militante das páxinas da novela de J. M. Montgomery. E o mesmo acontece desde a perspectiva sociopolítica. Non se espere unha visión crítica da sociedade conservadora que a autora describe sen apenas acrimonia. Quizais sexa a visión en exceso compracente, xa non da sociedade, senón da galería de personaxes que habitan a imaxinaria vila de Avonlea, a principal eiva que se me ocorre apoñer a esta por outra banda excelente novela. No idílico entorno da casa de Tellas Verdes non hai lugar para os malvados e mesmo a desgraza aparece, en forma da inevitable morte, tan só nas páxinas finais.

## ANNE NAS PANTALLAS

*Anne, a de Tellas Verdes* foi levada á gran pantalla xa no ano 1919, nun filme mudo dirixido por William Desmond Taylor. Desde entón, tivo varias novas versións tanto para o cine como para a televisión, ningunha das cales eu son consciente de ter visto. Na actualidade, Netflix vén de clausurar unha serie con guiión de Moira Walley-Beckett, que ao parecer se tomou algunhas liberdades respecto do texto orixinal. Tampouco vin ningún dos episodios xa emitidos, que teñen acadado unha boa acollida crítica e moderada audiencia. Isto último levou a produtora a pechar o proxecto antes do peche inicialmente concibido, con gran enfado dos fans da serie. A autora do guiión vén de anunciar a súa intención de procurar financiamento para completar a serie. ■



## REFERENCIAS

- L. M. Montgomery: *Anne, a de Tellas Verdes*. Tradución: Moisés Barcia. Sushi Books, 2020.
- “24 libros que Anne leyó”: <http://genliteratura.com/anne-shirley-ana-de-las-tejas-verdes-reading-challenge>